

Udskriftsdato: 21. december 2025

KEN nr 9793 af 11/12/2013 (Gældende)

Pressenævnets kendelse i sag nr. 13-70-00493

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: 13-70-00493

Pressenævnets kendelse i sag nr. 13-70-00493

Resumé

Pressenævnet giver TV 2 alvorlig kritik for dokumentaren ”De danske gidsler – mareridtet i Somalia”, som blev sendt i maj, umiddelbart efter at gidslerne blev frigivet. I udsendelsen på TV 2 blev der bragt billeder og interviews med den kaptajn, der blev holdt som gidsel i Somalia i over to år sammen med sin besætning.

Pressenævnet finder, at TV 2 burde have gjort klart opmærksom på, at kaptajnen ikke kunne udtale sig frit. Nævnet finder også, at TV 2 kunne have omtalt sagen uden at bruge optagelserne af kaptajnen på tæt hold. Nævnet finder derudover, at de meget stærke billeder og interviews med kaptajnen kun burde være bragt, hvis han havde givet sit samtykke, efter at fangenskabets var ophørt og hans situation ”normaliseret”.

Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

Pressenævnet bemærker indledningsvist, at hverken [Person B] eller nogen af de andre fire gidsler har indgivet klage til Pressenævnet i forbindelse med TV 2's udsendelse. Nævnet behandler derfor alene den klage, der er indgivet af [Klager], i relation til ham, uanset at [Person B] og de andre fire gidsler både ses og er nævnt i en del af den påklagede udsendelse.

De vejledende regler for god presseskik blev justeret den 22. maj 2013. Da udsendelsen blev sendt den 2. maj 2013, behandles sagen ud fra de vejledende regler for god presseskik, sådan som reglerne var udformet før den 22. maj 2013.

Pressenævnet bemærker herudover, at det følger af princippet om mediernes redigeringsfrihed, at en redaktør har ret til at forestå redigeringen af en udsendelse, herunder som udgangspunkt beslutte, hvad redaktøren vil bringe i udsendelsen.

Om de enkelte klagepunkter

Korrekte meddelelser

De presseetiske regler

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er massemediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives, er korrekte. Kritik bør udvises over for nyhedskilderne, i særdeleshed når disses udsagn kan være farvet af personlig interesse eller skadevoldende hensigt. Oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende. Det følger af punkterne A.1 – A.3.

Pressenævnets vurdering

Korrekt information

Parterne har over for Pressenævnet afgivet modstridende oplysninger om, hvorvidt optagelserne generelt gengiver forholdene i lejren i Somalia korrekt, eller hvorvidt der er tale om en kon-

strueret virkelighed. På grund af de begrænsende muligheder for at føre bevis for Pressenævnet, har nævnet ikke mulighed for at afgøre, hvorvidt der er tale om korrekte gengivelser af forholdene generelt i gidsellejren.

Pressenævnet finder imidlertid, at gengivelsen i udsendelsen af forholdene for så vidt angår [Klager] i gidsellejren først og fremmest er sket med baggrund i oplysninger, som han selv har givet i de interviews, der gengives i udsendelsen. [Klager] var kaptajn på skibet og udsendelsen gengiver i meget stort omfang interviews med [Klager]. De omhandlede interviews er givet på et tidspunkt, hvor [Klager] blev holdt som gidsel og havde været det i mere end to år, og mens der efter det oplyste var bevæbnede vagter i en ikke nærmere angivet afstand fra ham.

TV 2 ses imidlertid, sådan som det er oplyst for nævnet, desuagtet ikke efterfølgende på noget tidspunkt at have foretaget kontrol af oplysningerne hos [Klager] efter dennes frigivelse, og inden udsendelsen blev bragt.

Nævnet finder endvidere, at TV 2 ikke i udsendelsen på tydelig vis har angivet, under hvilke forhold de bragte interviews med [Klager] var blevet optaget, og hvilken betydning, dette eventuelt kunne have for indholdet af de bragte interviews. TV 2 ses således alene at oplyse om det forhold, at det var lykkedes for journalisten at få adgang til gidslerne efter flere års forhandlinger. TV 2 oplyser således om gidseltagernes tilladelse til interviews, men ses ikke at have oplyst noget nærmere omkring vilkårene for [Klager]s deltagelse i de omhandlede interviews, herunder eventuelle betingelser eller begrænsninger for [Klager].

Pressenævnet finder på denne baggrund, at TV 2 ikke i tilstrækkelig grad har informeret sine seere om de vilkår, der var gældende for den interviewede i forbindelse med optagelserne.

Kritik over for nyhedskilderne

Sådan som sagen er oplyst for Pressenævnet, kan nævnet ikke tage stilling til, om TV 2 har udvist tilstrækkeligt kildekritik over for den journalist, som har optaget udsendelsen i Somalia. Nævnet kan heller ikke tage stilling til, om det forhold, at en journalist og en fotograf opsøger piraterne og deres gidsler og foretager de omhandlede optagelser, har skadet [Klager], herunder har medført en forlængelse af gidselperioden eller lignende.

Derimod finder nævnet, at TV 2 i relation til [Klager] lod sin speaker introducere optagelserne som værende faktum, herunder ved blandt andet at præsentere udsendelsen med følgende ord: *“Det er der kommet nogle helt utrolige videooptagelser ud af, der aldrig er set lignende. Det vi nu skal se, det er brudstykker fra den hverdag, som kaptajnen [Klager], styrmanden [Person B] og de fire filippinske besætningsmedlemmer, de levede i i over 27 måneder fanget af pirater. “*, uden at gøre specifikt opmærksom på, at interviewene med [Klager] var blevet givet i fangenskab og ikke efterfølgende var blevet bekræftet af [Klager], og derfor ikke nødvendigvis var udtryk for en korrekt opfattelse hos [Klager].

Pressenævnet finder herved, at TV 2 ikke har udvist tilstrækkelig kildekritik.

Forelæggelse

Optagelserne fandt sted medio april 2013, mens [Klager] sad fanget i en fangelejr i Somalia.

[Klager] blev frigivet den 30. april 2013 efter mere end to års fangenskab. Udsendelsen, der i meget vidt omfang bestod af interviews med [Klager], blev vist på TV 2 den 2. maj 2013; det vil sige ganske få dage efter frigivelsen.

TV 2 oplyser, at man gentagne gange har forsøgt at forelægge oplysningerne for [Klager]. Det fremgår imidlertid ikke nærmere, hvornår eller på hvilken måde TV 2 har søgt at forelægge oplysningerne i de få dage, der var mellem frigivelsen og udsendelsen.

Pressenævnet finder, at der er tale om en række oplysninger i udsendelsen, som kan være krænkende eller virke agtelsesforringende for [Klager]; dette uanset at en række af oplysningerne kommer fra interviews med [Klager] selv, idet oplysningerne fra ham selv er givet til kamera på et tidspunkt, hvor han blev holdt som gidsel af pirater i Somalia, og var under indflydelse af bevæbnede vagter i umiddelbar nærhed ligesom der var risiko for at [Klager]s udtalelser blev oversat til piraterne. Disse oplysninger burde derfor have været efterprøvet ved at forelægge dem for [Klager] efter frigivelsen og inden udsendelsen. Nævnet finder i den forbindelse, at der ikke er noget i udsendelsen, der ikke kunnet have afventet, at TV 2 havde opnået kontakt til [Klager] og forelagt de omhandlede oplysninger for [Klager], når dennes forhold var blevet ”normaliseret”.

Pressenævnet finder herefter, at TV 2 ikke efterprøvede oplysningerne i tilstrækkelig grad.

Nævnet finder samtidig, at det forhold, at TV 2 efterfølgende har tilbudt [Klager] at komme til orde i en ny udsendelse, ikke ændrer herved.

Adfærd i strid med god presseskik

De presseetiske regler

Meddelelser, der kan krænke privatlivets fred, skal undgås, medmindre klar almen interesse kræver offentlig omtale. Det enkelte menneske har krav på beskyttelse af sin personlige anseelse. Selvmord eller selvmordsforsøg bør ikke omtales, medmindre klar almen interesse kræver eller begrundes offentlig omtale, og i så fald bør omtalen være så skånsom som mulig. Ofre for forbrydelser eller ulykker skal vises det størst mulige hensyn. Det samme gælder vidner og pårørende til de implicerede. Ved indsamling og formidling af billedmateriale, skal der vises hensynsfuldhed og takt. Andres tillid må ikke misbruges. Der bør vises særligt hensyn over for personer som ikke kan ventes at være klar over virkningerne af deres udtalelser. Andres følelser, uvidenhed eller svigtende herredømme bør ikke misbruges. Det følger af punkterne B.1 – B.3 og B.5.

Pressenævnets vurdering

Krænkelse af privatlivets fred, omtale af selvmordsovervejelser og hensynet til ofre for forbrydelser

Pressenævnet finder, at kapringen af skibet M/S Leopard og dets besætning i Somalia og frigivelsen af gidslerne havde en klar almen samfundsmæssig interesse, der kunne begrunde omtalen af gidselsagen på et tidspunkt, hvor gidslerne var blevet frigivet. Nævnet finder i den forbindelse, at såvel hensynet til ytringsfriheden som hensynet til gidslerne har en særlig stor vægt ved omtale af sagen.

I udsendelsen blev der gengivet meget personlige billedoptagelser, herunder også nærbilleder af [Klager], blandt andet mens denne i de omhandlede interviews udtalte sig omkring blandt andet tæsk, sult, dødsangst, selvmordsovervejelser, tidligere nervesammenbrud og det forhold, at han “ik-

ke kan mere“, og at gidslerne har det meget dårligt psykisk. Optagelserne er fra et tidspunkt, hvor [Klager] sad som gidsel i Somalia og havde været det i mere end to år og ikke vidste, om eller hvornår han ville blive frigivet.

Nævnet finder, at omtalen af sagen kunne være sket uden brug af optagelserne af [Klager] på meget tæt hold, og uden at fortælle om [Klager]s meget personlige forhold, mens han blev holdt som gidsel i Somalia. Optagelserne, der indtryksmæssigt kan virke meget stærke på grund af billedernes karakter, findes således ikke at have været nødvendige for at bringe omtalen af gidselsagen, og kan derfor ikke berettige til gengivelsen af de optagne billeder m.v. i en situation, hvor der ikke var meddelt samtykke hertil.

Nævnet finder i den forbindelse, at et gyldigt samtykke til offentlig gengivelse af de meget følsomme personlige oplysninger og billeder m.v. ikke kunne gives under fangenskab. Dette gælder selvom samtykket blev givet af [Klager] flere gange under fangenskab og endda så sent som meget kort tid før frigivelsen. Kun hvis samtykket efterfølgende – da fangenskab var ophørt og gidslets situation var blevet ”normaliseret” – utvivlsomt var blevet bekræftet, ville det være gyldigt.

Nævnet finder derfor, at omtalen af gidselsagen ud fra de viste visuelt meget stærke billedoptagelser og interviews med [Klager] alene burde være sket, hvis [Klager] havde meddelt sit samtykke hertil, da der dels er tale om optagelser af særdeles privat karakter, dels er tale om interviews givet under fangenskab. Der er tale om mange nærbilleder af [Klager], herunder billedoptagelser, hvor seerne kunne se [Klager] være meget ked af det og græde, ligesom der er tale om interviews, hvor [Klager] blandt andet gav udtryk for sin magtesløshed, sin ængstelse og sit store savn af sin familie. TV 2 har efter det oplyste forsøgt at opnå kontakt med [Klager] efter frigivelsen, men har ikke opnået kontakt. TV 2 har dermed ikke fået [Klager]s efterfølgende samtykke eller bekræftelse af det tidligere meddelte samtykke under fangenskab.

For så vidt angår oplysningerne i udsendelsen fra [Klager] omkring hans overvejelser om selvmord på et tidspunkt, mens han var gidsel i Somalia, og hvor der samtidig blev vist nærbilleder af [Klager], finder nævnet, at der er tale om offentliggørelse af et meget personligt og privat forhold, uden at [Klager] ses at have fået mulighed for at modsætte sig udleveringen af disse stærkt personlige oplysninger eller supplere dem. Det forhold, at det er [Klager], der selv fremdrog og fortalte om sine overvejelser om selvmord, ændrer ikke herved, idet [Klager] på det tidspunkt var under fangenskab og havde været det i mere end to år, og efter det oplyste ikke vidste, om han nogensinde ville blive frigivet, og idet han ikke efterfølgende, da han var blevet frigivet, ses at have givet tilsagn til TV 2 om, at de kunne bringe disse optagelser eller på anden vis har accepteret dette, jf. ovenfor.

Pressenævnet finder derved, at TV 2 hverken har beskyttet [Klager]s personlige anseelse i tilstrækkelig grad eller har udvist tilstrækkelig hensynsfuldhed og takt over for ham i forbindelse med udsendelsen.

Pressenævnet finder på denne baggrund, sådan som sagen er oplyst for nævnet, at TV 2 ikke har sikret sig, så langt det var muligt, at alle de bragte meddelelser i udsendelsen, der hidrørte fra [Klager], var retvisende, jf. punkterne A.1 – A.3, jf. ovenfor, ligesom TV 2 ikke findes at have udvist en adfærd over for [Klager] i overensstemmelse med god presseskik, jf. punkterne B.1 – B. 3 og B.5, jf. ovenfor.

Pressenævnet udtaler herefter *alvorlig kritik* af TV 2. Det sker under hensyn til de ovennævnte forhold sammenholdt med sagens helt særlige karakter og de i situationen meget vidtgående billedoptagelser af [Klager].

I medfør af medieansvarslovens § 49 pålægger Pressenævnet herefter den ansvarshavende redaktør for TV 2 at offentliggøre følgende, som værten skal læse op inden for de første fem minutter af Nyhederne en af de førstkomende hverdage dels klokken 19, dels klokken 22:

(speak)

TV 2 har fået alvorlig kritik af Pressenævnet for udsendelsen *De danske gidsler – mareridtet i Somalia*, som TV 2 sendte i begyndelsen af maj.

I udsendelsen blev bragt billeder og interview med den kaptajn, der blev holdt som gidsel i Somalia i over to år sammen med sin besætning. Kaptajnen har klaget til Pressenævnet over udsendelsen.

Pressenævnet giver TV 2 alvorlig kritik på flere punkter.

TV 2 burde have gjort klart opmærksom på, at kaptajnen ikke kunne udtale sig frit, fordi han var omgivet af bevæbnede vagter.

Ligeledes undlod TV 2 at få udtalelserne bekræftet eller kommenteret af kaptajnen, da han var blevet frigivet.

Pressenævnet finder, at de meget stærke billeder og interview med kaptajnen kun burde være bragt, hvis han havde givet sit samtykke, da der er tale om meget private udsagn sagt i fangenskab.

Pressenævnet finder derfor, at TV 2 hverken har beskyttet hans personlige anseelse eller vist hensynsfuldhed og takt over for kaptajnen.

Disse forhold er årsag til, at TV 2 får alvorlig kritik af Pressenævnet.

Du kan læse mere om afgørelsen på nævnets hjemmeside, som har denne adresse [her indsættes et skilt med følgende adresse; www.pressenaevnet.dk.] www.pressenaevnet.dk”

Søfartens Ledere har på vegne af deres medlem skibsfører [Klager] ved e-mail af 1. juli 2013 kl. 8.32 fremsendt brev af samme dag til Pressenævnet. Brevet indeholder en klage over udsendelsen ”*De danske gidsler – mareridtet i Somalia*” bragt på TV 2 den 2. maj 2013, idet [Klager] finder, at god presseskik er tilsidesat.

TV 2 har i forbindelse med klagen fra [Klager] ved brev af 6. juni 2013 beklaget, at TV 2 ikke har udvist tilstrækkelige bestræbelser på at opnå kontakt med og tilsagn fra [Klager], efter dennes frigivelse og før udsendelsen blev bragt, men har i øvrigt afvist klagen.

Søfartens Ledere og TV 2 har i forbindelse med klagen drøftet sagen på møder henholdsvis den 3. og den 6. juni 2013.

1 Sagsfremstilling

I januar 2011 blev skibsfører/kaptajn [Klager] sammen med andre besætningsmedlemmer fra fragtskibet M/S Leopard taget som gidsel i Somalia.

Den 30. april 2013 blev blandt andre [Klager] frigivet efter at være holdt som gidsel i Somalia i mere end to år. Han blev umiddelbart efter overdraget til de danske myndigheders varetægt.

Torsdag den 2. maj 2013 kl. 21.10 bragte TV 2 udsendelsen ”*De danske gidsler – mareridtet i Somalia*”. Udsendelsen viste optagelser med blandt andre [Klager], mens han blev holdt som gidsel i en lejr i Somalia. Optagelserne til udsendelsen fandt efter det oplyste sted i lejren i Somalia cirka to uger forinden, og det var en norsk-somalisk freelancejournalist og fotograf, [Person A], der lavede de videooptagelser, der dannede grundlag for udsendelsen.

Af udsendelsen fremgik følgende:

”Speaker: Velkommen til Somalia, landet med Afrikas længste kystlinje. Det var her fra kysten omkring 500 kilometer i den her retning, at de to danske søfolk, [Person B] og [Klager], og de fire filippinske besætningsmedlemmer, de blev evakueret fra efter over to år og tre måneders mareridt. De blev kidnappet om bord på deres fragtskib ”Leopard” den 12. januar helt tilbage i 2011. Nu er de seks søfolk altså i sikkerhed, men for godt to uger siden, der lykkedes det for en norsk freelancejournalist at få adgang til gidslerne, mens de sad fanget. En freelancejournalist med somalisk baggrund. Det er der kommet nogle helt utrolige videooptagelser ud af, der aldrig er set lignende. Det vi nu skal se, det er brudstykker fra den hverdag, som kaptajnen [Klager], styrmanden [Person B] og de fire filippinske besætningsmedlemmer, de levede i i over 27 måneder fanget af pirater.

Speak: Den somaliske bush er et øde og svært tilgængeligt sted. Perfekt til at gemme nogle gidsler. Det er der, vi skal hen.

[Person A], freelancejournalist: Der er soldater her, som skal kontrollere mig og mit udstyr.

Speaker: [Person A] er norsk statsborger og er freelancejournalist, han har somalisk baggrund og er fra samme somaliske klan som piraterne. På eget initiativ er det efter flere års forhandlinger lykkedes [Person A] at få adgang til gidslerne, som ingen udefra har set i mere end to år.

Han filmer det hele.

[Person A]: Hej, [Klager]?

[Klager]: Ja.

[Person A]: Hej. Jeg hedder [Person A]. Husker du mig. Jeg har snakket med dig fra Norge.

[Klager]: Fra Norge ja, journalisten.

[Person A]: Nemlig.

Speaker: Den chilensk fødte kaptajn [Klager] har stadig ansvaret for sin besætning. Styrmanden [Person B] er syg.

[Klager]: Han er meget syg. Meget, meget, meget syg. Vi er bange for, at han skal dø her. Vil du kigge på ham? Se her... dér.

[Person A]: Hvor har du ondt?

[Person B]: Det gør enormt ondt indeni herinde. Jeg tror, der er noget, der er gået i stykker indeni. Måske inde i... tarmene eller galdeblæren. Jeg kan ikke huske, hvad det er, der er derinde.

[Person A]: Hvor længe har du haft det?

[Person B]: Jeg har haft det meget dårligt i meget lang tid.

[Klager]: Vi er bange for, han dør. For han spiser meget lidt. De giver os heller ikke noget mad. Vi får kun ris. En gang om dagen.

Speaker: Efter gidslerne i juli 2011 blev bragt i land er de blevet flyttet en fem-seks gange og er senest kommet til denne lejr langt inde i Somalia. Piraterne har givet lov til, at der bliver filmet under forudsætning af, at de ikke selv kan genkendes. Piraterne har lejr lige ved siden af gidslerne, og de holder vagt. De to danske og fire filippinske sømænd har fået få kvadratmeter til at bo og leve på.

[Klager]: Det er her, vi bor. Vi har fået nogle presenninger. Og nogle madrasser. Det er der, vi sover. Men nu er det snart regnsæson, så de sidste par dage det har regnet, så ja, det er svært at

holde vores ting tørt, alt vores tøj, det stinker på grund af, at det bliver så fugtigt. [[Klager] viser et forhæng]. Det er her hvor vi går på toilettet, det er, ja, som du kan se det er lidt ulækkert faktisk. Og man skal stå og tisse her og det stinker. Som du så, de giver os cigaretter, og det er vores toiletpapir [[Klager] viser et stykke cigaretpapir]. Det er cigaretter, det bruger vi til at rense os og så bruger vi en flaske vand til at vaske os.

Speak: Sømændene forsøger så vidt muligt at få en hverdag til at fungere. De skiftes til at hjælpe [Person B], ind imellem har han mange smerter. Andre gange kan han selv sidde op. De forsøger i fællesskab at holde styr på dagene.

[Klager]: Jeg er ikke sikker det er rigtig fordi nogen gange, sidste år jeg kunne ikke huske om det var skudår eller ikke. Februar 28 eller 29, så jeg er ikke helt sikker på det er rigtigt. I dag burde det være ifølge den kalender, hvad jeg tror, søndag den fjortende og så har vi været her i ottehundredetreogtyve dage.

Journalist: 839 dage.

[Klager]: Ja.

Speak: Gidslerne får ind imellem lov til at have kontakt med omverdenen. Igennem årene har de jævnligt talt med rederiet og en sjælden gang imellem også med myndighederne.

[Klager]: Statsministerkontoret ringede vi til. Og vi snakkede med en sekretær ved navn [Person C], kan jeg huske. Og han sagde, at der var mange, der arbejdede for vores sag, bla-bla-bla.

Journalist: Hvornår var det?

[Klager]: Ja, det er efterhånden to eller tre måneder siden. Og han sagde, der var mange, der arbejdede med vore vores sag, og at vi ikke blev glemt. Og... ja. Men vi sidder stadig her. Alle siger "vær stærk" og bla-bla-bla... Men vi sidder stadig her. Jeg tror, vi er de eneste, der har siddet her i så lang tid. Alle de andre, der blev fanget her, de... De er taget hjem. Jeg ved, at der var en familie, der blev taget til fange. En dansk familie. Og jeg fik at vide, at de kun var her i seks måneder.

Journalist: To eller tre.

[Klager]: Ja, det var ikke ret meget. Og de var lystsejlere. De havde ikke nogen bag sig. Vi har et rederi. Vi arbejder for et rederi, der skulle hjælpe os. Eller regeringen... Vi er danske statsborgere.

Speak: Dalen, hvor gidslerne holdes fanget, ligger så afsondret, at der ikke er nogen telefonforbindelse. For at komme i kontakt med omverdenen må man klatre op til sletten, hvor der er mobildækning.

Journalist: Hvorfor har du det tæppe over dig?

[Klager]: Det har jeg altid fået at vide, at jeg skal dække mit hoved og mine ærmer, fordi der er så mange, hvis en helikopter skulle flyve forbi og se os.

Journalist: Og det, siger piraterne, er ikke godt? Så du må dække dig til?

[Klager]: Ja, det har jeg altid fået at vide. At jeg skal dække mit hoved og det samme, når vi skal på toilettet, der skal vi dække os.

Journalist: Er det hårdt at gå op ad bakken?

[Klager]: Det er meget hårdt at gå derop ad bakken og jeg har ikke fået nogen vitaminer, eller form for motion i flere måneder, så jeg bliver hurtigt træt.

Speak: En gang om måneden har der været kontakt til rederiet som forhandler en løsning, men de er ikke klar over hvor mange penge piraterne forlanger for dem.

[Klager]: Det ved vi ikke ret meget om. De fortæller os ikke ret meget om, hvad der bliver krævet fra piraternes side, eller hvor meget det reelle tilbud er på. De siger bare, at de har kontakt til piraterne, og de gør alt for at hjælpe os. Men... det siger de hele tiden, og vi sidder stadig væk her.

Journalist: De siger ikke, hvordan forhandlingen går?

[Klager]: Nej... ikke rigtig.

Speak: I lejren er der kun en ting at lave, at vente. De får nogle gange vand, andre gange må de selv skaffe det.

[Klager]: Vi går med nogle dunke vand fra en eller anden brønd eller det vand, de samler når det regner. Og vi plejer at koge det, så får vi vand igennem en tesi eller sådan noget, for at fjerne alt det sand eller blade fra træerne, og så drikker vi det. Det er der, hvor vi laver mad og laver te. Her har vi nogle plastiktallerkner. Vi har ikke nogen knive og gafler, det er kun skeer.

Speak: Menuen i dag er en af de bedre, måske fordi der er besøg.

[Klager]: Spaghetti med lidt kartoffel og løg og ikke andet. Og lidt tomatpuré.

Journalist: Er det noget, du spiser tit?

[Klager]: Ikke så tit, for det meste får vi ris. Spaghetti kommer kun en gang imellem. Ellers er det kun ris.

Speak: De får kun akkurat, det der skal til for at holde dem i live.

[Klager]: (viser en tandbørste) Det er noget, vi fik, da vi kom i land, det er mere end et år siden. Der er ikke nogen hår tilbage, vi har alle sammen problemer med vores tænder. Vi har intet, vi har intet, som du ser. Vores sko, de er gået i stykker, tøjet begynder også at gå i stykker.

Speak: 49-årige [Person B] er undervejs mere og mere syg.

[Person B]: Det startede for snart et år siden. Vi blev flyttet fra et sted til et andet, og så begyndte det pludselig. Jeg har ondt i mine fødder. Vand.

Sømand: Okay.

Speak: Han kan ikke længere stå eller gå og han får alvorlige krampeanfald.

[Person B]: Jeg håber, jeg kommer hjem. Og jeg håber, at det går hurtigt. Det skal gå hurtigt, ellers tror jeg, jeg bliver invalid på livstid, hvis ikke jeg kommer hjem. Det skal gå stærkt, det må I sige til dem, for jeg ved ikke hvad der sker. Hvis nu det spreder sig, jeg ved jo ikke. Tænk nu hvis det går ind i hjertet eller sådan noget. Det kan være jeg får kramper i hjertet også. Jeg ved det ikke. Så jeg er enormt bange for at jeg dør, hvis det trækker ud.

Speak: De seks sømænd havde været til søs i fire måneder sammen, da de blev fanget.

Sømand: Tag bare en pille til. For du har meget ondt.

Speak: Det eneste faste holdepunkt, de har haft gennem de seneste 27 måneder er hinanden. De hjælper på skift med at pleje [Person B], og støtter hinanden, når det hele bliver så slemt, at det ikke længere er til at bære.

[Person B]: Det er kramperne, der får det til at gøre så vanvittigt ondt.

[Klager]: Det er svært. Det er svært nogen gange at holde modet oppe, for det er svært at hjælpe andre, når man selv har det dårligt. Det er det jeg prøver at sige.

[Person B]: Kan du huske for et års tid siden, da var vi ved at begå selvmord. Vi måtte snakke hinanden fra at gøre selvmord. Vi gik og kiggede efter et træ vi ku' hænge os i. Vi var fuldstændig nede.

[Klager]: Vi har snakket flere gange om at begå selvmord.

[Person B]: Og det var lige efter vi havde fået at vide en af de gange hvor vi havde fået at vide at ti dage er I fri og så fik vi ikke fri, nej, vi fik tæsk.

[Klager]: Vi fik tæsk i stedet for at få fri.

[Person B]: Vi troede, vi skulle op og skrive papirer under eller sådan noget, eller snakke med rederiet eller sådan, nej, vi skulle have tæsk. Da var vi på randen af selvmord.

Speak: Men der er en ting, som sammenholdet ikke kan erstatte. Familien. [Klager] har kone og tre børn.

[Klager]: I dag skriver jeg lidt til min kone for at fortælle hende, hvor meget jeg savner hende og hvor meget jeg savner mine unger og at jeg elsker dem. Jeg elsker mine unger. Jeg beder til Gud at det snart er det hele overstået, så vi kan være sammen igen.

Speak: Men gidslernes afsavn er en uundgåelig konsekvens, for det stod klart efter de allerførste samtaler med rederiet, at her handler det kun om en ting.

[Klager]: Han sagde til mig, at det her handler kun om penge, og det kan tage lang tid. Jeg spurgte, ”hvad mener du med lang tid?”. ”Der er nogle, der har siddet der i over et år”.

En stemme i baggrunden: Eller i flere år..?

[Klager]: Nej, han sagde et år. Over et år. Og så blev jeg bekymret.

Speak: For piraterne er det her en forretning.

[Person B]: De er ligeglade med om jeg personligt dør eller kommer til skade, men de vil have penge for os, så derfor har de brug for, at vi er i live. Men de er ligeglade med mig, hvis en af skulle dø, det er da lige meget. Det kan da være lige meget. Men de er så også interesserede i, det er derfor de lader som om de gør noget, ikke. Og gør noget, giver mig lidt smertestillende og så noget. Det er jo fordi de gerne vil holde os rolige. Det er jo det samme som når de lyver om at vi snart skal hjem, det går godt og alt muligt andet. De holder os jo hen.

Speak: Det er helt tydeligt, at gidslerne udgør en værdi for vagterne. Vagterne er unge mænd eller store drenge, og det er dødeligt alvor. Vagterne er her ikke kun for at holde øje med gidslerne, de er her også for at holde øje med, at ingen andre kommer og stjæler dem.

[Klager]: Der er flere af de folk, som har passet på os, som er døde. De har været i kamp mod Al-Shabaab. Der er i hvert fald en seks stykker, der er blevet skudt.

Journalist: Som du kendte?

[Klager]: Som vi kendte. Som har været her og passet på os.

Speak: Mørket falder på og lejren gør sig klar til natten. Her kommer andet frem som kan være farligt (man ser her en skorpion).

[Klager]: Man må slå dem ihjel, ellers kommer de måske tilbage. Selvfølgelig var vi meget bange, for vi kendte ikke den slags dyr, i Danmark findes de ikke, og så sidste gang hvor vi blev bidt, både mig og vores styrmand, begge to blev bidt af en skorpion, men heldigvis har det ikke været sådan en af de store sorte, den var lidt mindre og brun, den vi blev stukket af. Men jeg har fået at vide fra vagterne, at de sorte, de er meget farlige og vi har dræbt mange af de sorte. Vi har været heldige, at vi ikke er blevet bidt af sådan nogle af de sorte skorpioner.

Speak: I mørket begynder tankerne at vandre.

[Klager]: Vi har det meget psykologisk dårligt, så selvfølgelig nogle gange, vi tænker og folk græder om natten. På et tidspunkt bliver man så træt at så falder man bare i søvn og så håber man bare på det bedste. Man blev ikke bidt på af en slange eller skorpion.

Stemme fra udsendelse: Trusler, sult og dødsangst er hverdag for to danske sømænd, der i øjeblikket bliver holdt som gidsler af somaliske pirater.

Speak: De har forsøgt at følge med i mediernes dækning af deres historie.

[Person B]: Det må være...

[Klager]: Det er snart to år siden.

Speak: Ekstra Bladet har som det eneste medie vedholdende mindet danskerne om gidslerne, men eksperter i pirateri råder medierne til at være varsomme med for meget omtale af gidsler, fordi erfaringen viser, at det kan presse prisen op og gøre det sværere at finde en løsning.

Stemme fra udsendelse: ... en manglende kontakt, der bekymrer de to danske sømænd mere end noget andet.

Speak: Set her fra Somalia mener gidslerne, at deres sag skulle have været omtalt noget mere.

[Klager]: Jeg finder det er godt, at de bringer nyhederne frem, at de viser hvordan vi bor, hvordan vi har det, vores situation, så folk kan se realiteterne.

Speak: Og de håber, at optagelserne vil nå frem og blive sendt.

[Klager]: Ja, sandheden kommer frem, så måske et eller andet...

Speak: Nu er [Person B]s sygdom blevet truende for hans helbred. Ved de seneste samtaler med rederiet hjemme har der været en læge med ved telefonen.

[Klager]: De har spurgt mig hvilke symptomer, han har, hvilken farve ekskrementerne ser ud når han går på toilettet, hvilken farve har urinen, så det kan godt være, at de tager det lidt mere alvorligt nu, og det håber jeg. Fordi som du ser, han har det...

Speak: Ud over kramperne har [Person B] noget som han selv betegner som en knude i maven, der vokser og vokser og giver ham voldsomme smerter. Hans tilstand er så alvorlig at selv piraterne er begyndt at blive bekymret for, at en af deres værdifulde gidsler er ved at dø.

[Person B]: Der kom en eller anden, de kaldte en læge. Men det hjalp ikke en skid. For ti dage siden eller sådan noget da gav de mig nogle piller af en slags.

[Klager]: Se, vi aner ikke, hvad det er. (de viser en plasticpose med nogle piller). De sagde, det var sovepiller. Og så de der smertestillende. Paracetamol. Men det er sådan her, de giver pillerne. Vi kan ikke engang se, om det er Paracetamol.

[Person B]: Det kan være hvad som helst. Jeg vil så gerne hjem, jeg vil så gerne hjem, jeg vil helst ikke dø hernede.

[Klager]: De kan få os hjem, så han kan få en rigtig læge og han kan komme på hospitalet, kan komme på sygehus og blive behandlet. Vi er alle sammen syge, men det er værre for ham.

Speak: De kæmper alle konstant med savnet af dem derhjemme, savnet som ind imellem kan blive så overvældende at det bliver desperat.

[Klager]: Der er gået 31 måneder, hvor jeg ikke har set min familie. For nogle af os er det mere. For den anden matros mener jeg, det er 34 måneder. 27 måneder her i Somalia i dag. Jeg håber, der er nogen, der kan hjælpe os. Vi kan ikke mere, vi kan ikke mere. Jeg savner så meget min familie.

Speak: I fire dage har [Person A] været hos de danske gidsler. I dag den 14. april skal han hjem. Han har kaldt de seks sømænd sammen. Han vil fortælle dem noget.

[Person A]: Jeg har en god nyhed til jer. En rigtig god nyhed.

Speak: Det han vil sige, er hverken officielt eller bekræftet, men han fortæller, at han har overhørt en samtale, hvor piratlederen tog stilling til et tilbud om en aftale fra rederiet.

[Person A]: Han sagde ”vi tager imod tilbuddet, så vi kan blive færdige med det.” Det er en rigtig god nyhed. (oversat fra engelsk) Piraternes leder siger, at de vil tage imod tilbuddet fra rederiet.

[Klager]: Det er rigtig gode nyheder. Vi skal hjem. Vi skal hjem. Det er gode nyheder. Rigtig gode nyheder.

[Person B]: Jeg tror på det, fordi at du er her.

[Klager]: Ja, nemlig.

[Person B]: Ellers ville jeg ikke turde

Journalist: Ellers ville du ikke have troet på det.

[Person B]: Ellers ville jeg ikke turde tro på det. For hver gang vi har troet på det, så bliver man så skuffet, så går man fuldstændig ned. Fuldstændig ned af depression, når man så finder ud af det ikke er rigtigt.

[Klager]: Vi tror mere på det, fordi du er her, og du har overhørt den samtale. Det tror vi på, at du har hørt den samtale og nu kommer og fortæller det. Men hvis det havde været tolken eller lederen, der havde sagt det, så ville vi måske kun tro 50 % på det.

[Person B]: Tak for al jeres hjælp.

[Klager]: Nu har vi fået gode nyheder, så nu skal det nok gå. 'Om nogle dage... så kan du komme hjem.

[Person B]: Hvis du ikke havde hjulpet mig så havde jeg aldrig overlevet. Det samme med de andre gutter.

[Klager]: Vi er jo en besætning. Du hjalp også mig, dengang jeg fik det anfald.

[Person B]: Du var syg, ja.

[Klager]: Det nervesammenbrud om bord på Polar. Jeg tror ikke, der er nogen, der kan forestille sig det her. Det er en meget barsk situation. Efter 31 måneder, der har jeg ikke set mine unger. Du aner ikke hvor meget, jeg savner dem. Og alle sammen som er forældre, du fortalte mig selv, at du har familie. Du har unger ikke?

Journalist: Ja, jeg forstå dig rigtig godt.

[Klager]: Du aner ikke hvor meget jeg glæder mig til at se mine unger igen. Ja, men tak for det, det var en god nyhed. Det var en god nyhed.

Journalist: Det skulle bare mangle.

[Person B]: Må jeg give en besked til dem der nu henter os på en eller anden måde. Jeg ved ikke om vi kommer ud med skib eller flyver.

Journalist: Det ved jeg heller ikke.

[Person B]: Det ved vi ikke, men de kan da, når de henter os, de kunne da sende en læge med, så jeg ved, jeg er i gode hænder. Det ville være enormt, på dansk, det ville være surt at kradse af på vejen hjem. Jeg håber bare, de har det hele klar, så jeg ikke kommer til at lide længere end højest nødvendigt. Ja, det var bare en bemærkning. Det kan være, de skal langt væk for at ordne papirerne, inden de kan komme og fortælle os det.

[Klager]: Ja, det...

[Person B]: Det kan godt være, der går...

[Klager]: I hvert fald skal det være et sted, hvor der er internetforbindelse.

Speak: De aftaler, at de skal opføre sig som normalt indtil piratchefen selv fortæller dem nyheden. Imens vokser håbet og forventningen.

[Klager]: Jo, det er godt.

Journalisten: Det er rigtig godt.

[Klager]: Hvor jeg glæder mig til at se min familie, min kone, omfavne mine unger. Nej, hvor jeg glæder mig. Og selvfølgelig siger jeg tak til alle derhjemme, som har prøvet at hjælpe os. Jeg vil sende en hilsen til alle dem, som har bekymret sig om os. Jeg ved, at der er mange, der har stillet sig op ved demonstrationer og presset rederiet. Jeg siger mange tak til dem.

Speak: [Person A] tager afsked.

Journalist: Okay, jeg skal se om...

[Klager]. Jeg håber, du kan hjælpe os. Jeg håber du kan give videre det her, så nogen kan hjælpe.

Journalist: Jeg skal prøve.

Speak: Fjorten dage efter disse optagelser blev gidslerne flyttet en sidste gang. Denne gang til frihed.

Speak: Mareridt det sluttede altså efter 838 dage og den syge [Person B] har allerede fået ordentlig lægehjælp. Måske kan de fysiske sår heles, men spørgsmålet er om de psykiske sår, som de seks gidsler også har fået om de nogensinde kan. Det bekymrer piraterne sig formentlig overhovedet ikke om, de er nu angiveligt blevet omkring 40 millioner kroner rigere. Hos rederiet Shipcraft og hos de danske myndigheder der er oprydningsarbejdet allerede gået i gang, der skal evalueres, for hvorfor skulle det tage over to år og tre måneder før kaptajnen [Klager], styrmanden [Person B] og de fire filippinske besætningsmedlemmer atter kunne få deres frihed.”

Søfartens Ledere har oplyst, at Søfartens Ledere i hemmelighed indgav politianmeldelse mod rederiet den 23. november 2011, men at anmeldelsen først blev omtalt umiddelbart efter frigivelsen, for at anmeldelsen ikke skulle påvirke forhandlingerne fra anmeldelsestidspunktet og frem til frigivelsen.

Søfartens Ledere har videre oplyst, at [Klager] frem til den 8. maj 2013 opholdt sig uden for Danmark, beskyttet af danske myndigheder mod kontakt og pres fra omverdenen.

Søfartens Ledere har endvidere oplyst, at [Klager] så udsendelsen på en tablet-computer, som han fik udleveret, mens han var i medicinsk karantæne. [Klager] har således set udsendelsen forud for fremsendelsen af klagen til TV 2.

Søfartens Ledere har herudover oplyst, at besætningen følte behov for at justere det billede, ikke mindst TV 2 havde tegnet af dem kort efter deres frigivelse den 30. april 2013, hvorfor de den 7. maj 2013 udsendte en pressemeddelelse via Udenrigsministeriet. Heraf fremgik bl.a.:

”Vi vil gerne sige tak for den store interesse og bekymring, der har været for os. Vi er meget glade for at være tilbage i friheden, og vi har det heldigvis bedre, end man kan have fået indtryk af i den forløbne uge.”

TV 2 har fremsendt kopi af e-mail af 26. juni 2013 fra Udenrigsministeriets Center for Borgerservice og Kommunikation til TV 2. Af denne e-mail fremgår blandt andet:

”[Person D] [medarbejder i Borgerservice og Kommunikation; Pressenævnet] bekræfter, at I var i kontakt i flere omgange under sagsforløbet, og at hun i de konkrete tilfælde gav det råd ikke at omtale sagen eller omtale den så lidt som overhovedet muligt for ikke at gøre det vanskeligere at finde en løsning og af hensyn til de pårørende – et råd som TV 2 fulgte.”

TV 2 har herudover fremsendt redigeringsudskrift af samtale mellem [Klager] og udsendelsens speaker [Person E]. Samtalen fandt efter det oplyste sted, mens [Person A], opholdt sig hos gidslerne. Heraf fremgår blandt andet:

”00021 VIL DU HELST HAVE VI BRINGER DET HER ELLER IKKE jeg vil meget gerne have du bringer det.

00022 vi er under konstant trusler. Der blev skudt efter os.

00023 JEG ER KED AF AT JEG IKKE KAN HJÆLPE DIG MERE.

Det er i orden.”

TV 2 har endvidere fremsendt udskrift af artikel fra tv2.dk på frigivelsesdagen [den 30. april 2013], hvoraf fremgår et telefoninterview mellem TV 2's journalist [Person F] og [Klager] og [Person B]. Interviewet blev gennemført, mens [Klager] og [Person B] befandt sig i en bil på vej til den strand, hvor de danske myndigheder skulle hente dem, og mens de endnu ikke var i de danske myndigheders varetægt. Her ses [Klager] og [Person B] bekræfte væsentlige dele af det billede, der blev fremstillet i udsendelse.

TV 2 har endvidere fremsendt udskrifter af telefoninterviews i juni 2013 med de fire filippinske besætningsmedlemmer. Heraf fremgår blandt andet:

Uddrag af telefonsamtale med [Person G] den 04.06.2013

”[Person G]: Det var virkeligheden som [Person A] filmede. Han fik lov at filme frit og blev ikke generet af piraterne. Vi var ikke instrueret af piraterne til at agere på en bestemt måde.”

Uddrag af telefonsamtale med [Person H] den 12.06.13:

”TV2: Mens I var i piraternes varetægt og [Person A] ankom, var forholdene for jer, som de plejede at være? Var der forskelle på det I gjorde i hverdagene til [Person A]s ankomst? Eller var det iscenesat og var I blevet instrueret i hvad I skulle gøre?

[Person H]: Nej, det var som vi plejede at gøre. Der var ingen, der sagde noget. Vi var faktisk ikke klar over, at der kom en journalist. De kom bare lige pludselig.

TV 2: De ankom lige pludselig?

[Person H]: Ja, vi var intetanende.

TV 2: Vil det sige, at det vi så i fjernsynet var jeres normale hverdag?

[Person H]: Det var vores hverdag.

[...]

TV 2: Da [Person A] var der, har han været vidne til at I blev slået?

[Person H]: Nej.

TV 2: Han har ikke set jer blive slået?

[Person H]: Nej, vi blev ikke slået mens [Person A] var der.”

Uddrag af telefonsamtale med [Person I] den 16.06.2013

”[...]

[Person I]: ja, jeg har set videoen.

TV 2: I har set videoen?

[Person I]: Vi har set den. Vistnok på YouTube.

TV 2: Stemmer det overens med jeres situation da I var i lejren?

[Person I]: Ja. Han har lavet mange optagelser af os og det kan godt være, at det ikke er det hele, der er blevet vist.”

2 Parternes synspunkter

2.1 [Klager]s synspunkter

Klager finder generelt, at TV 2 med udsendelsen har handlet i strid med god presseskik, både med hensyn til udsendelsens indhold og med TV 2's handlemåde i forbindelse med udsendelsen og den måde, oplysningerne og billedmaterialet er fremskaffet på.

Klager føler både sin personlige integritet og sit privatliv groft krænket ved at blive udstillet på en ydmygende og nedværdigende måde, en fremstilling, han under tvang og trusler på intet tidspunkt kunne sige fra overfor. Klager har efter frigivelsen sagt følgende til Søfartens Ledere: ”Jeg har det rigtigt dårligt med den udsendelse. Det var ydmygende. Vi skulle græde, og gjorde vi ikke det, fik vi tæsk. Jeg ville ikke have, at mine unger skulle se mig sådan, eller min kone, min familie. Det er så frustrerende. Vi blev tvunget til at lave alt muligt lort; smøre gedeblod i ansigtet for at det så ud som om vi blødte. Det var så ulækkert. Vi blev spurgt af journalisten om vi talte frit... Hvor dumt kan man spørge? Der stod ti pirater med kalashnikovs! Jeg tænkte: hvad tror du selv? Hvis [Person A] sagde til piratlederen, at jeg ikke ville snakke, hvad tror du så, der ville ske med os?”

Geneve-konventionen beskytter krigsfanger mod at blive brugt i pressen. Ifølge konventionen må film og billeder af krigsfanger ikke offentliggøres uden, at fangernes identitet er sløret. Geneve-konventionen forbyder også interviews med krigsfanger, fordi det må formodes, at de ikke taler frit. Konventionen beskytter ikke gidsler hos somaliske pirater, fordi det er en forbrydelse, de er udsat for – ikke krig. Men som gidsler er de udsat for tvang og tortur. Gidsler er derfor udelukkende beskyttede af de presseetiske regler, hvilket er en skærpende omstændighed. TV 2 burde derfor have ageret særligt agtpågivende for at beskytte gidslerne.

TV 2 har antydnet, at klager skulle have et væsentligt økonomisk motiv for at klage over TV 2. Dette er ikke korrekt. Klager ønsker alene at få en pressefaglig vurdering af indholdet af TV 2's udsendelse, og ikke mindst omstændighederne omkring den, for at sikre, at andre og fremtidige gidsler beskyttes bedre end ham selv mod at blive udstillet i medierne.

Korrekt information

Udsendelsen giver sig ud for at skildre virkeligheden, men den viser ikke virkeligheden. Udsendelsen giver indtryk af, at klager talte frit, og at det er for gidslernes skyld, at det er nødvendigt at vise udsendelsen. Dette er ukorrekt. [Klager] og de øvrige gidsler blev med vold, og gentagne trusler om vold, tvunget til at overdrive deres lidelser og deres dårlige helbredstilstand under optagelserne.

Herudover giver udsendelsen indtryk af, at der alene var enkelte pirater til stede. Også dette er ukorrekt. Der var konstant 30-35 bevæbnede pirater til stede, som holdt vagt og overvågede gidslerne under optagelserne. De var bevæbnede med AK-47 stormrifler og pistoler. Piratforhandleren var også til stede.

Udsendelsen blev bragt to dage efter gidslernes frigivelse. TV 2 havde derfor mulighed for både at kontrollere rigtigheden af stationens oplysninger og [Klager]s udtalelser, inden udsendelsen blev bragt.

Afsnittet i gidselhåndbogen, som TV 2 henviser til, er taget ud af en sammenhæng. Afsnittet anviser en af flere måder, hvorpå et gidsel kan forsøge at undgå at blive tortureret. Anvisningen går på, at et gidsel, der frygter at blive udsat for tortur, i stedet kan appellere til piraterne om at skabe opmærksomhed ved for eksempel at tage billeder eller video af gidslerne, eller lade dem ringe til deres rederi eller medierne.

Det er ikke korrekt, at hvis klager får medhold i sin klage, vil fremtidige gidsler ikke have denne mulighed. Sådanne foto- og videooptagelser kræver ikke mediernes medvirken, ligesom anvisningen i højere grad handler om at vise velvilje overfor gidseltagerne end om at komme igennem til medierne eller rederiet.

Kritik over for nyhedskilderne

Det er klagers opfattelse, at TV 2 har udvist eftergivenhed overfor piraternes krav om indflydelse på udsendelsens indhold. TV 2 har således accepteret at holde piraterne anonyme. Herudover har pirater en interesse i at give medier adgang til gidsler. Somaliske pirater udstiller meget gerne deres gidslers lidelser for at skabe et offentligt pres på både rederier og regeringer og på den måde forbedre deres forhandlingsposition i bestræbelserne på at opnå større løsesummer. Pirater har således bestemte budskaber, som de ønsker kommunikeret via gidslerne og de medier, piraterne giver adgang til dem. TV 2's udsendelse tjener således som et "visitkort" fra piraterne, der kan udnyttes i forbindelse med andre aktuelle og fremtidige gidselsituationer. Dermed er TV 2 gået piraternes ærinde. TV 2 har bragt sig i en situation, hvor TV 2 ikke har haft mulighed for at udøve fri og kritisk journalistik. Der skabes herved tvivl om TV 2's frie og uafhængige stilling.

Klager finder endvidere, at TV 2 burde have indset, og på forhånd vidst, at gidsler hos somaliske pirater aldrig og på intet tidspunkt taler frit, og at det beror på nøje tilrettelæggelse, strenge krav, betingelser dikteret udelukkende af piraterne, og formentlig betaling, såfremt en journalist tillades adgang til gidsellejren. TV 2 har heller ikke interviewet de kriminelle pirater og konfronteret dem med de grusomheder, de udsatte gidslerne for.

Klager finder, at TV 2 ikke i tilstrækkelig grad har oplyst, hvordan TV 2 har sikret sig, at freelancejournalisten var uafhængig. Journalisten har i øvrigt ikke kun samarbejdet med TV 2 Norge og den norske forsker [Person J], men også med Ekstra Bladet om netop den omhandlede gidselsag. Allerede i 2011 og 2012 formidlede journalisten således interviews med gidslerne til Ekstra Bladet. Artiklerne viser også, at journalisten var vidende om, at gidslerne blev udsat for vold og ikke talte frit. Alligevel tog journalisten ned og lavede de omhandlede optagelser.

Klager finder ligeledes, at TV 2 ikke har svaret på spørgsmålet om, hvordan freelancejournalisten fik adgang til gidslelejren – særligt lige før frigivelsen af gidslerne – og hvordan han har fået mulighed for at overhøre en samtale mellem piraterne om, at der var indgået aftale om gidslernes frigivelse og endog være den person, der på sin sidste optagelsesdag i lejren overbringer nyheden om den indgåede aftale om frigivelse til gidslerne.

Klager finder derfor, at TV 2 burde have afholdt sig fra overhovedet at interviewe den gidseltagne besætning, herunder [Klager], i situationen.

Forelæggelse

Der er tale om agtelsesforringende optagelser i udsendelsen. TV 2 havde forud for udsendelsen den 2. maj 2013 været i besiddelse af optagelserne i mere end to uger. Klager blev frigivet den 30. april 2013. Klager kunne og burde derfor være forelagt udsendelsens indhold, inden udsendelsen blev bragt. Klager har således ikke haft mulighed for at komme med sin version i forbindelse med udsendelsen. TV 2 valgte at tilsidesætte hensynet til gidslerne med det ene formål at komme først med en solohistorie. Offentlighedens interesse i historien, og publicistiske hensyn i øvrigt, ville på ingen måde være gået tabt eller have lidt skade, såfremt udsendelsen i stedet var blevet bragt bare én til to uger senere, efter indhentelse af tilsagn og udtalelser fra [Klager], efter at han igen kunne tale frit. TV 2 har således svigtet sin forpligtelse til i særlig grad at efterprøve udsendelsens agtelsesforringende optagelser inden offentliggørelsen.

Krænkelser af privatlivets fred

Klager finder, at TV 2 burde have vist ham særlige hensyn og undladt at interviewe ham, så længe han sad som gidsel i Somalia.

Der er tale om krænkende optagelser af klager, der udtalte sig under trusler om vold og uden mulighed for at undslå sig, at blive filmet. Udsendelsen går meget tæt på klager, herunder også i bogstavelig forstand. Gidslets frygt og desperation udpensles i en grad, så det antager et formål i sig selv. Klager føler sig ydmyget og udstillet. Klager finder, at det har været både uværdigt, krænkende og agtelsesforringende at skulle medvirke på TV under sin tilfangetagelse, mens han ikke var herre over sig selv og ikke havde sin frie vilje til at sige nej eller give udtryk for sine reelle tanker og holdninger. TV 2 har svigtet klager, idet den almene interesse i gidselsagen ikke krævede offentliggørelse af de krænkende optagelser af besætningsmedlemmerne.

Klager finder ikke, at TV 2 har forklaret, hvorfor kravet om beskyttelse af ham imod offentliggørelse af ydmygende billeder og oplysninger af privat og følsom karakter, måtte vige for en almen interesse, der kræver offentliggørelse af billeder af ham i smerte, frygt og desperation, samt offentliggørelse af stærkt følsomme oplysninger.

Omtale af overvejelser omkring selvmord

Det er korrekt, at klager på et tidspunkt overvejede at gøre en ende på det hele i desperation. Det var imidlertid ikke nødvendigt, at TV 2 formidlede denne stærkt følsomme oplysning ud til offentligheden – endda ved i et klip i udsendelsen at bruge stærke nærbilleder af [Klager]. Derved har TV 2 svigtet sin forpligtelse til – om nødvendigt – at omtale selvmordstanker så skånsomt som muligt.

Hensyn til gidslerne og deres pårørende

[Klager] var udsat for en helt ubeskrivelig kynisk forbrydelse, og TV 2's optagelser var direkte årsag til at gidslerne blev udsat for yderligere vold – både fysisk og psykisk – fra piraternes side, med det formål at indprente gidslerne vigtigheden af, at de kun sagde og gjorde som piraterne ønskede – foran TV 2's kamera.

TV 2 viste derfor ikke [Klager] tilstrækkelig hensynsfuldhed og takt, men tænkte kun på at promovere en solohistorie ud fra sensationskriteriet. I TV 2's svar i relation til en episode, hvor [Klager] udsættes for vold på vej til et telefoninterview med [Person E] reducerer TV 2 volden til et albuestød, hvilket på ingen måde er en loyal gengivelse, hverken af [Klager]s oplevelse eller af samtalerne på møderne mellem Søfartens Ledere og TV 2.

Andre medier har dækket sagen og samtidig taget hensyn til klager og de øvrige gidsler i klagers besætning.

Andres tillid må ikke misbruges

[Klager] var klar over, at TV 2's optagelse kunne skade ham, men han havde ikke mulighed for at sige fra på optagelsestidspunktet. TV 2 misbrugte den tvang, piraterne pålagde ham, ved at bede om klagers accept, mens han sad som magtesløst gidsel, i stedet for at vise ham, der havde siddet fanget under umenneskelige forhold i 27 måneder, særlige hensyn.

2.2 TV 2's synspunkter

TV 2 beklager, at [Klager] har følt sig krænket og ydmyget af optagelserne. Det var på ingen måde TV 2's hensigt.

TV 2 beklager endvidere, at TV 2 ikke udfoldede tilstrækkelige bestræbelser efter frigivelsen på, at indhente [Klager]s bekræftelse på det tilsagn, han gav flere gange under optagelserne.

Det tilkommer til enhver tid TV 2 den redaktionelle frihed at beslutte, hvorledes et program skal redigeres. Formålet med det påklagede program var at beskrive gidslernes situation.

TV 2 finder, at dækningen af en langvarig gidseltagning som den foreliggende selvsagt giver anledning til såvel redaktionelle som etiske overvejelser, hvori hensynet til gidslerne og deres pårørende indgår som det absolut væsentligste og afgørende element. Det har været TV 2's grundlæggende holdning, at TV 2 bedst kunne bidrage til at varetage dette tungtvejende hensyn ved – så langt det overhovedet har været forsvarligt – slet ikke at omtale sagen, så længe gidslerne var i piraternes varetægt. Redaktionen har anlagt og konsekvent fulgt den linje på grundlag af sagkyndiges, herunder myndigheders, rådgivning, der entydigt pegede på, at utidig medieomtale i en gidselsituation som den foreliggende kunne vanskeliggøre pågående forhandlinger og dermed forringe chancen for gidslernes frigivelse.

TV 2 har på den baggrund gennem hele forløbet været overordentligt tilbageholdende med – og gentagne gange helt afstået fra – at dække sagen, herunder at vise optagelser og gengive interviews med gidslerne, som TV 2 havde fået tilbudt fra forskellige kilder. TV 2 har offentligt, herunder i flere udsendelser af programmet "Presselogen" på TV 2 News, forfægtet denne redaktionelle linje. Derfor afstod TV 2 også fra at videregive de omhandlede optagelser, så længe gidslerne sad fanget. Optagelserne er således ikke foretaget på bestilling af TV 2, ligesom visning af programmet først fandt sted, da gidslerne var frigivet og i sikkerhed, sådan at offentliggørelsen ikke indebar en teoretisk risiko for gidslernes liv, helbred eller manglende løsladelse.

TV 2 finder imidlertid, at det grundlæggende hensyn, der efter TV 2's opfattelse havde vejet tungere end det publicistiske – nemlig hensynet til gidslernes sikkerhed – bortfaldt med frigivelsen af gidslerne. TV 2 har i den forbindelse fremsendt en e-mail fra Udenrigsministeriet, hvori ministeriet bekræfter, at TV 2 fulgte ministeriets råd med hensyn til omtale af sagen.

Herudover har piratvirksomhed i Somalia en samfundsmæssig interesse – både nationalt og internationalt. Somalia er en stat uden lov og orden. Truslen fra pirater i farvandet omkring Somalia har siden 2006 haft voldsomme konsekvenser for store del af den internationale søfart som en destabiliserende

og fordyrende effekt. Herudover har flere danske statsborgere siddet som gidsler i området. Det danske søværn er stærkt involveret i at sikre området og stoppe piratvirksomheden. Endvidere har danske krigsskibe i lange perioder været udstationeret i Adenbugten, ligesom Danmark i perioden 2011-2014 har afsat 215 millioner kroner til bekæmpelse af pirateri ud for Afrikas Horn. Hertil kommer rederiernes omkostninger, der beløber sig til cirka 1,5 milliarder kroner årligt, samt NATO's indsats. Den omhandlede historie er derfor en særdeles vigtig sag for danskerne, og det er derfor både naturligt og påkrævet, at danske medier behandler og beskriver virkeligheden bag og konsekvenserne af piratvirksomheden, herunder hvad livet som gidsel indebærer. Vigtigheden bekræftes også af den omfattende offentlige debat, som den konkrete gidselsag har givet anledning til, herunder om rederiers, myndigheders, organisationers, regeringers, politikeres og mediers ansvar, rolle og ageren. Derfor producerede TV 2 denne dokumentar.

TV 2 anerkender, at optagelserne blev foretaget, mens gidslerne befandt sig i en helt ekstrem situation og som følge deraf i en "konstrueret" virkelighed. Den præmis er dog netop et grundvilkår for den situation, som gidslerne befandt sig i, og noget udsendelsen afspejler.

TV 2 har samtidig i forbindelse med redigeringen og udvælgelsen af de bragte optagelser været meget bevidst om, at der skulle udvises den størst mulige omhu med henblik på at fremstille gidslerne på en hensynsfuld og værdig måde.

TV 2 har herudover præciseret, at Søfartens Ledere ikke har klaget på vegne af [Person B], der over for TV 2 har tilkendegivet, at han ikke føler sig krænket af programmet.

Korrekt information

TV 2 har i udsendelsen skildret de konkrete forhold, som gidslerne rent faktisk var underlagt, både fysisk og psykisk. Det fremgår således blandt andet af udsendelsen, at gidslerne har været underlagt trusler og været udsat for vold, at de døgnet rundt var omgivet af vagter, at fortæringen i gidsellejen var klart utilstrækkelig, og at de ikke fik hverken lægetilsyn eller medicin.

TV 2 har endvidere henvist til en artikel, som tv2.dk bragte på frigivelsesdagen. Artiklen gengiver et telefoninterview, som TV 2's journalist [Person F] gennemførte med [Klager], da gidslerne befandt sig i en bil på vej til den strand, hvor de danske myndigheder skulle hente dem, men hvor de endnu ikke var i de danske myndigheders varetægt. I interviewet – på et tidspunkt, hvor gidslerne kunne se det danske skib, de skulle om bord på – bekræfter [Klager] væsentlige dele af det generelle billede, der blev fremstillet i udsendelsen. Han siger blandt andet: "*Vi er blevet tortureret, vi er blevet slået, og vi har ikke fået mad nok. Vi har været syge, men jeg tror nu på det.*"

De fire filippinske gidsler har ligeledes efterfølgende bekræftet, at det var virkeligheden, som freelance-journalist [Person A] filmede i lejren, og dermed også virkeligheden, som blev gengivet i udsendelsen. De afviser alle, at de på nogen måde var instrueret af piraterne eller vagterne i forbindelse med, forud for eller under [Person A]'s besøg i gidsellejren. [Person B] har også – via sin mor – over for TV 2 erklæret, at han ikke føler sig krænket af udsendelsen, og at han ikke har noget at udsætte på udsendelsen eller [Person A].

Herudover er der også det forhold, at adskillige andre tilbageholdte gidsler personligt har givet udtryk for, at de havde værdsat muligheden for, mens de sad i fangenskab, at give interviews. TV 2 nævner i den forbindelse et britisk sejlerpar, der blev holdt som gidsler i 13 måneder i Somalia.

Herudover henviser TV 2 til at Søfartens Ledere i en håndbog "*Coping With Capture – hostage on Somali pirates*" til organisationens medlemmer ligefrem har opfordret til, at søfolk, der holdes som gidsler i Somalia, i visse situationer under deres fangenskab selv kontakter nyhedsmedier med henblik på at fremkomme med udtalelser eller give interviews: If torture is considered as a negotiating tool, suggest other ways of influencing the media or the shipping company, such as making a video statement or contacting the company or media by phone. TV 2 afviser at have taget uddraget ud af sin sammenhæng.

TV 2 finder det særdeles problematisk, hvis der aldrig kan gives et gyldigt samtykke til at medvirke i for eksempel et interview under omstændigheder svarende til dem, klager befandt sig i. Det vil medføre uoverskuelige konsekvenser for mediernes arbejdsvilkår og mulighed for at dække lignende situationer. Der vil være tale om et helt urimeligt og stort indgreb i ytrings- og informationsfriheden.

TV 2 fastholder derfor, at der forelå et gyldigt samtykke, som TV 2 ikke var bekendt med ville blive tilbagekaldt, da programmet blev udsendt. En imødekommelse af klagers synspunkt vil få vidtrækkende konsekvenser for mediernes mulighed for at dække væsentlige forhold af almen interesse.

Kritik over for nyhedskilderne

TV 2 bemærker, at det forhold, at pirater i Somalia jævnligt udsætter deres gidsler for vold eller trusler om vold er velkendt og velbeskrevet, men er efter TV 2's opfattelse ikke i sig selv et argument for, at journalister skulle afholde sig fra at beskrive disse umenneskelige forhold.

TV 2 erhvervede først rettighederne til [Person A]s optagelser, efter at de var blevet foretaget.

[Person A]s troværdighed som kilde og ophavsmand til optagelserne har af TV 2 været vurderet på sædvanlig kritisk vis. [Person A] har tidligere udført arbejde for TV 2 Norge i forbindelse med dækning af historier om pirateri i Somalia, ligesom han har samarbejdet med den anerkendte norske piratekspert og forsker [Person J]. Hverken TV 2 Norge eller [Person J] har på noget tidspunkt haft anledning til at anfægte hans journalistiske integritet. Herudover har TV 2's journalist [Person E] været i Norge for at forhøre sig særligt om journalisten, ligesom TV 2 indhentede referencer på ham fra parter, som han tidligere har arbejdet sammen med. Endelig har journalist [Person E] gennemført et kritisk interview med [Person A], hvori hans baggrund og motiver nøje blev afprøvet, inden aftalen om erhvervelsen af rettighederne til billedmaterialet blev indgået. TV 2 har således vurderet – og ikke haft grundlag for at betvivle – at [Person A] talte sandt, da han over for TV 2 bekræftede, at han arbejdede på egen hånd og ikke var i forbindelse med eller gik piraternes ærinde. [Person A] har fastholdt, at han ikke under det ophold, hvor han tilvejebragte de optagelser, der blev anvendt i TV 2's program, var vidne til, at klager eller andre af gidslerne blev udsat for vold.

Herudover har TV 2 forud for udsendelsen vist optagelserne for blandt andet Udenrigsministeriet ad tre omgange.

TV 2 fastholder derfor, at der er udvist den fornødne grundige kildekritik over for [Person A], samt at hans adfærd og handlemåde under optagelserne til det udsendte program ikke på nogen måde har været i strid med reglerne for god presseskik.

Forelæggelse

Baggrunden for, at TV 2 valgte at sende programmet umiddelbart efter gidslernes frigivelse, var, at TV 2 fandt programmet særdeles relevant for den meget aktuelle og konkrete debat om, hvordan samfundet skal håndtere sådanne gidselsituationer. I dagene umiddelbart efter gidslernes frigivelse blev medlemmerne af Udenrigspolitisk Nævn eksempelvis hasteorienteret ad flere omgange. I de landsdækkende dagblade i perioden efter frigivelsen blev der bragt mere end 100 artikler med relation til sagen.

TV 2 anerkender i den forbindelse, at der også efter frigivelsen er et vist vægtigt personligt hensyn at tage til de gidsler, som igennem måneder og år havde levet under kummerlige forhold med tilbagevendende mishandling og trusler, og som dagligt havde været udsat for et voldsomt psykisk pres. Men dette hensyn blev til fulde iagttaget af TV 2.

TV 2 forsøgte efter gidslernes frigivelse gentagne gange, men forgæves at opnå kontakt til klager og de øvrige frigivne gidsler. TV 2 skulle i den forbindelse have udfoldet større bestræbelser på, efter at gidslerne var kommet fri og i sikkerhed, at indhente [Klager]s genbekræftelse på det samtykke til, at optagelserne blev vist, som han gav *forud* for frigivelsen.

TV 2 fandt imidlertid ikke, at det var en afgørende forudsætning for programmets udsendelse – på et tidspunkt hvor gidslerne var i sikkerhed og medieomtale ikke længere udgjorde nogen form for sikker-

hedsrisiko – at optagelserne forinden blev forelagt klager, idet den måde, hvorpå klager blev fremstillet i programmet, efter TV 2's opfattelse ikke var krænkende for ham. [Klager] fremstod tværtimod som en stærk og troværdig personlighed, der trods mere end to års fangenskab under nærmest umenneskelige forhold fortsat havde bevaret sin værdighed og myndighed.

Herudover har klager som nævnt på de optagelser, der sammenlagt har en varighed på seks timer, mindst otte gange eksplicit og udtrykkeligt givet tilladelse til – eller direkte bedt om – at optagelserne skulle offentliggøres. Tilsvarende fastslår og gentager klager adskillige gange på optagelserne, at han (og de øvrige gidsler) taler frit og ikke er under nogen former for pres eller tvang til at udtale sig, frihedsberøvelsen til trods. Klager underbygger dette med udtalelser som *"folk skal vide, hvordan det er her"* og *"vi vil bare have, at sandheden skal komme frem"*. Endvidere var TV 2 senest i direkte kontakt med klager den 30. april 2013 om eftermiddagen, mindre end en halv time inden, myndighederne meddelte, at gidslerne var frie og i sikkerhed, og på et tidspunkt, hvor pirater og rederi var nået til enighed og løsesummen betalt, ligesom klager og de øvrige gidsler befandt sig så tæt på kysten, at de kunne se det danske krigsskib, Iver Huitfeldt. Her gentog klager også – i det store hele – indholdet af de interviews, han cirka tre uger forinden havde givet under [Person A]s ophold i lejren. Endelig har de øvrige fem gidsler – direkte eller indirekte – over for TV 2 bekræftet, at forholdene i gidsellejren var nøjagtig, som det fremgik af programmet. Programmet skildrer således efter de øvrige besætningsmedlemmers opfattelse ikke forholdene på en misvisende måde, som anført af klager. Det forhold, at klager har opfattet det forskelligt, kan skyldes, den situation, som gidslerne befandt sig i igennem 27 måneder. Det er langt fra usædvanligt, at gidsler efter en frigivelse opfatter det forløb, de sammen og i fællesskab har været igennem, helt forskelligt.

Der var således ikke nogen former for indikation på, at klager ville modsætte sig udsendelsen. TV 2 kunne derfor kun være af den opfattelse, at klager havde givet sit klare samtykke til, at optagelserne blev gennemført med henblik på udsendelse, og TV 2 var således i god tro med hensyn til, om optagelserne kunne udsendes. Herudover består der ikke et krav i de vejledende regler for god presseskik om genbekræftelse på et allerede flere gange afgivet samtykke i en situation som den foreliggende.

TV 2 beklager imidlertid, hvis klager har følt sig krænkede, hvilket TV 2 har meddelt offentligheden blandt andet i en artikel på tv2.dk (nyhederne) den 10. juni 2013, samt i et indslag i Nyhederne den 10. juni 2013 kl. 19.

TV 2 har også tilbudt klager, at han kan medvirke i et program eller indslag, hvor han får mulighed for at komme med sin version af forholdene. Klager har indtil videre ikke ønsket dette.

Krænkelse af privatlivets fred

TV 2 kan og vil ikke anfægte [Klager]s følelse af – trods redaktionens omhu – gennem udsendelsen at være blevet ydmyget. TV 2 beklager, at [Klager] ikke finder, at fremstillingen har været værdig og hensynsfuld, som ellers bestræbt af TV 2.

Det har været meget magtpåliggende for de to journalister, der tilrettelagde programmet, at [Klager] fremstod som den kaptajn og naturlige leder, på én gang myndig og omsorgsfuld, som optagelserne viste, at han var under hele forløbet, og som den norske freelancejournalist [Person A] tillige havde bekræftet.

Materialet omfattede cirka 6 timers "råoptagelser". TV 2 har i redigeringen udvist den størst mulige omhu af hensyn til gidslernes integritet og værdighed. TV 2 har i forbindelse med redigeringen således fravalgt en mængde passager, som TV 2 netop vurderede kunne virke unødigt stødende. Ikke af hensyn til seerne, men udelukkende af hensyn til [Klager] og til de øvrige gidsler.

Omtale af overvejelser omkring selvmord

TV 2 valgte at lade denne sekvens indgå, fordi [Klager] og [Person B] selv uopfordret indviede [Person A] i disse overvejelser, og fordi der var tale om en sekvens, der bedre end nogen anden afspejlede den gensidige omsorg og respekt, der herskede mellem de to gidsler.

Sekvensen med omtalen af overvejelserne om selvmord er alene medtaget i udsendelsen for at give et indblik i, hvorledes klager og de øvrige gidsler under tilfangetagelsen støttede hinanden. Det er en af de medvirkende, der selv af egen drift omtaler selvmordstanker. Derved er det ikke i strid med de vejledende regler for god presseskik, punkt B.2, idet disse ikke finder anvendelse i en situation, hvor den medvirkende af egen drift omtaler selvmordstanker.

Hensyn til gidslerne og deres pårørende

Telefonsamtalen mellem journalisten [Person E] og [Klager] fandt sted, efter at [Person A] var ankommet til gidsellejren.

Søfartens Ledere har under et møde med TV 2 den 3. juni 2013 oplyst, at [Klager] ikke som anført i klagen fik ”tæsk” eller blev ”slået igen og igen”, men at han under transporten rettelig skulle have fået en albue i siden af enten en vagt eller af piratforhandleren. Dette skulle være foregået på bagsædet af bilen, hvor [Person A] opholdt sig på forreste passagersæde. Det meste af transporten og telefonsamtalen er dækket af tv-optagelser, der ikke viser ”albuestødet”, men korte dele af forløbet er ikke filmet.

[Person A] har over for TV 2 oplyst, at han ikke var vidne til, at [Klager] i den forbindelse blev udsat for voldelige overgreb. TV 2 henviser i den forbindelse til redigeringsudskriften af den samtale, som [Klager] havde med [Person E].

Andres tillid må ikke misbruges

Optagelserne viser den virkelighed under tvang, som gidslerne befandt sig i under hele deres fangenskab. Det udsendte program afspejler i det hele dette.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Jytte Scharling, Inger Bach, Lene Sarup og John Meinert Jacobsen.

Pressenævnet bemærker indledningsvist, at hverken [Person B] eller nogen af de andre fire gidsler har indgivet klage til Pressenævnet i forbindelse med TV 2's udsendelse. Nævnet behandler derfor alene den klage, der er indgivet af [Klager], i relation til ham, uanset at [Person B] og de andre fire gidsler både ses og er nævnt i en del af den påklagede udsendelse.

De vejledende regler for god presseskik blev justeret den 22. maj 2013. Da udsendelsen blev sendt den 2. maj 2013, behandles sagen ud fra de vejledende regler for god presseskik, sådan som reglerne var udformet før den 22. maj 2013.

Pressenævnet bemærker herudover, at det følger af princippet om mediernes redigeringsfrihed, at en redaktør har ret til at forestå redigeringen af en udsendelse, herunder som udgangspunkt beslutte, hvad redaktøren vil bringe i udsendelsen.

Om de enkelte klagepunkter

Korrekte meddelelser

De presseetiske regler

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er massemediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives, er korrekte. Kritik bør udvises over for nyhedskilderne, i særdeleshed når disses udsagn kan være farvet af personlig interesse eller skadevoldende hensigt. Oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende. Det følger af punkterne A.1 – A.3.

Pressenævnets vurdering

Korrekt information

Parterne har over for Pressenævnet afgivet modstridende oplysninger om, hvorvidt optagelserne generelt gengiver forholdene i lejren i Somalia korrekt, eller hvorvidt der er tale om en konstrueret virkelighed. På grund af de begrænsende muligheder for at føre bevis for Pressenævnet, har nævnet ikke mulighed for at afgøre, hvorvidt der er tale om korrekte gengivelser af forholdene generelt i gidsellejren.

Pressenævnet finder imidlertid, at gengivelsen i udsendelsen af forholdene for så vidt angår [Klager] i gidsellejren først og fremmest er sket med baggrund i oplysninger, som han selv har givet i de interviews, der gengives i udsendelsen. [Klager] var kaptajn på skibet og udsendelsen gengiver i meget stort omfang interviews med [Klager]. De omhandlede interviews er givet på et tidspunkt, hvor [Klager] blev holdt som gidsel og havde været det i mere end to år, og mens der efter det oplyste var bevæbnede vagter i en ikke nærmere angivet afstand fra ham.

TV 2 ses imidlertid, sådan som det er oplyst for nævnet, desuagtet ikke efterfølgende på noget tidspunkt at have foretaget kontrol af oplysningerne hos [Klager] efter dennes frigivelse, og inden udsendelsen blev bragt.

Nævnet finder endvidere, at TV 2 ikke i udsendelsen på tydelig vis har angivet, under hvilke forhold de bragte interviews med [Klager] var blevet optaget, og hvilken betydning, dette eventuelt kunne have for indholdet af de bragte interviews. TV 2 ses således alene at oplyse om det forhold, at det var lykkedes for journalisten at få adgang til gidslerne efter flere års forhandlinger. TV 2 oplyser således om gidseltagernes tilladelse til interviews, men ses ikke at have oplyst noget nærmere omkring vilkårene for [Klager]s deltagelse i de omhandlede interviews, herunder eventuelle betingelser eller begrænsninger for [Klager].

Pressenævnet finder på denne baggrund, at TV 2 ikke i tilstrækkelig grad har informeret sine seere om de vilkår, der var gældende for den interviewede i forbindelse med optagelserne.

Kritik over for nyhedskilderne

Sådan som sagen er oplyst for Pressenævnet, kan nævnet ikke tage stilling til, om TV 2 har udvist tilstrækkeligt kildekritik over for den journalist, som har optaget udsendelsen i Somalia. Nævnet kan heller ikke tage stilling til, om det forhold, at en journalist og en fotograf opsøger piraterne og deres gidsler og foretager de omhandlede optagelser, har skadet [Klager], herunder har medført en forlængelse af gidselperioden eller lignende.

Derimod finder nævnet, at TV 2 i relation til [Klager] lod sin speaker introducere optagelserne som værende faktum, herunder ved blandt andet at præsentere udsendelsen med følgende ord: *“Det er der kommet nogle helt utrolige videooptagelser ud af, der aldrig er set lignende. Det vi nu skal se, det er brudstykker fra den hverdag, som kaptajnen [Klager], styrmanden [Person B] og de fire filippinske besætningsmedlemmer, de levede i i over 27 måneder fanget af pirater.”*, uden at gøre specifikt opmærksom på, at interviewene med [Klager] var blevet givet i fangenskab og ikke efterfølgende var blevet bekræftet af [Klager], og derfor ikke nødvendigvis var udtryk for en korrekt opfattelse hos [Klager].

Pressenævnet finder herved, at TV 2 ikke har udvist tilstrækkelig kildekritik.

Forelæggelse

Optagelserne fandt sted medio april 2013, mens [Klager] sad fanget i en fangelejr i Somalia.

[Klager] blev frigivet den 30. april 2013 efter mere end to års fangenskab. Udsendelsen, der i meget vidt omfang bestod af interviews med [Klager], blev vist på TV 2 den 2. maj 2013; det vil sige ganske få dage efter frigivelsen.

TV 2 oplyser, at man gentagne gange har forsøgt at forelægge oplysningerne for [Klager]. Det fremgår imidlertid ikke nærmere, hvornår eller på hvilken måde TV 2 har søgt at forelægge oplysningerne i de få dage, der var mellem frigivelsen og udsendelsen.

Pressenævnet finder, at der er tale om en række oplysninger i udsendelsen, som kan være krænkende eller virke agtelsesforringende for [Klager]; dette uanset at en række af oplysningerne kommer fra

interviews med [Klager] selv, idet oplysningerne fra ham selv er givet til kamera på et tidspunkt, hvor han blev holdt som gidsel af pirater i Somalia, og var under indflydelse af bevæbnede vagter i umiddelbar nærhed ligesom der var risiko for at [Klager]s udtalelser blev oversat til piraterne. Disse oplysninger burde derfor have været efterprøvet ved at forelægge dem for [Klager] efter frigivelsen og inden udsendelsen. Nævnet finder i den forbindelse, at der ikke er noget i udsendelsen, der ikke kunnet have afventet, at TV 2 havde opnået kontakt til [Klager] og forelagt de omhandlede oplysninger for [Klager], når dennes forhold var blevet ”normaliseret”.

Pressenævnet finder herefter, at TV 2 ikke efterprøvede oplysningerne i tilstrækkelig grad.

Nævnet finder samtidig, at det forhold, at TV 2 efterfølgende har tilbudt [Klager] at komme til orde i en ny udsendelse, ikke ændrer herved.

Adfærd i strid med god presseskik

De presseetiske regler

Meddelelser, der kan krænke privatlivets fred, skal undgås, medmindre klar almen interesse kræver offentlig omtale. Det enkelte menneske har krav på beskyttelse af sin personlige anseelse. Selvmord eller selvmordsforsøg bør ikke omtales, medmindre klar almen interesse kræver eller begrunder offentlig omtale, og i så fald bør omtalen være så skånsom som mulig. Ofre for forbrydelser eller ulykker skal vises det størst mulige hensyn. Det samme gælder vidner og pårørende til de implicerede. Ved indsamling og formidling af billedmateriale, skal der vises hensynsfuldhed og takt. Andres tillid må ikke misbruges. Der bør vises særligt hensyn over for personer som ikke kan ventes at være klar over virkningerne af deres udtalelser. Andres følelser, uvidenhed eller svigtende herredømme bør ikke misbruges. Det følger af punkterne B.1 – B.3 og B.5.

Pressenævnets vurdering

Krænkelse af privatlivets fred, omtale af selvmordsovervejelser og hensynet til ofre for forbrydelser

Pressenævnet finder, at kapringen af skibet M/S Leopard og dets besætning i Somalia og frigivelsen af gidslerne havde en klar almen samfundsmæssig interesse, der kunne begrunde omtalen af gidselsagen på et tidspunkt, hvor gidslerne var blevet frigivet. Nævnet finder i den forbindelse, at såvel hensynet til ytringsfriheden som hensynet til gidslerne har en særlig stor vægt ved omtale af sagen.

I udsendelsen blev der gengivet meget personlige billedoptagelser, herunder også nærbilleder af [Klager], blandt andet mens denne i de omhandlede interviews udtalte sig omkring blandt andet tæsk, sult, dødsangst, selvmordsovervejelser, tidligere nervesammenbrud og det forhold, at han “ikke kan mere”, og at gidslerne har det meget dårligt psykisk. Optagelserne er fra et tidspunkt, hvor [Klager] sad som gidsel i Somalia og havde været det i mere end to år og ikke vidste, om eller hvornår han ville blive frigivet.

Nævnet finder, at omtalen af sagen kunne være sket uden brug af optagelserne af [Klager] på meget tæt hold, og uden at fortælle om [Klager]s meget personlige forhold, mens han blev holdt som gidsel i Somalia. Optagelserne, der indtryksmæssigt kan virke meget stærke på grund af billedernes karakter, findes således ikke at have været nødvendige for at bringe omtalen af gidselsagen, og kan derfor ikke berettige til gengivelsen af de optagne billeder m.v. i en situation, hvor der ikke var meddelt samtykke hertil.

Nævnet finder i den forbindelse, at et gyldigt samtykke til offentlig gengivelse af de meget følsomme personlige oplysninger og billeder m.v. ikke kunne gives under fangenskabets. Dette gælder selvom samtykket blev givet af [Klager] flere gange under fangenskabets og endda så sent som meget kort tid før frigivelsen. Kun hvis samtykket efterfølgende – da fangenskabets var ophørt og gidslets situation var blevet ”normaliseret” – utvivlsomt var blevet bekræftet, ville det være gyldigt.

Nævnet finder derfor, at omtalen af gidselsagen ud fra de viste visuelt meget stærke billedoptagelser og interviews med [Klager] alene burde være sket, hvis [Klager] havde meddelt sit samtykke hertil, da der dels er tale om optagelser af særdeles privat karakter, dels er tale om interviews givet under

fangenskab. Der er tale om mange nærbilleder af [Klager], herunder billedoptagelser, hvor seerne kunne se [Klager] være meget ked af det og græde, ligesom der er tale om interviews, hvor [Klager] blandt andet gav udtryk for sin magtesløshed, sin ængstelse og sit store savn af sin familie. TV 2 har efter det oplyste forsøgt at opnå kontakt med [Klager] efter frigivelsen, men har ikke opnået kontakt. TV 2 har dermed ikke fået [Klager]s efterfølgende samtykke eller bekræftelse af det tidligere meddelte samtykke under fangenskab.

For så vidt angår oplysningerne i udsendelsen fra [Klager] omkring hans overvejelser om selvmord på et tidspunkt, mens han var gidsel i Somalia, og hvor der samtidig blev vist nærbilleder af [Klager], finder nævnet, at der er tale om offentliggørelse af et meget personligt og privat forhold, uden at [Klager] ses at have fået mulighed for at modsætte sig udleveringen af disse stærkt personlige oplysninger eller supplere dem. Det forhold, at det er [Klager], der selv fremdrog og fortalte om sine overvejelser om selvmord, ændrer ikke herved, idet [Klager] på det tidspunkt var under fangenskab og havde været det i mere end to år, og efter det oplyste ikke vidste, om han nogensinde ville blive frigivet, og idet han ikke efterfølgende, da han var blevet frigivet, ses at have givet tilsagn til TV 2 om, at de kunne bringe disse optagelser eller på anden vis har accepteret dette, jf. ovenfor.

Pressenævnet finder derved, at TV 2 hverken har beskyttet [Klager]s personlige anseelse i tilstrækkelig grad eller har udvist tilstrækkelig hensynsfuldhed og takt over for ham i forbindelse med udsendelsen.

Pressenævnet finder på denne baggrund, sådan som sagen er oplyst for nævnet, at TV 2 ikke har sikret sig, så langt det var muligt, at alle de bragte meddelelser i udsendelsen, der hidrørte fra [Klager], var retvisende, jf. punkterne A.1 – A.3, jf. ovenfor, ligesom TV 2 ikke findes at have udvist en adfærd over for [Klager] i overensstemmelse med god presseskik, jf. punkterne B.1 – B. 3 og B.5, jf. ovenfor.

Pressenævnet udtaler herefter *alvorlig kritik* af TV 2. Det sker under hensyn til de ovennævnte forhold sammenholdt med sagens helt særlige karakter og de i situationen meget vidtgående billedoptagelser af [Klager].

I medfør af medieansvarslovens § 49 pålægger Pressenævnet herefter den ansvarshavende redaktør for TV 2 at offentliggøre følgende, som værten skal læse op inden for de første fem minutter af Nyhederne en af de førstkommende hverdagedels klokken 19, dels klokken 22:

(speak)

TV 2 har fået alvorlig kritik af Pressenævnet for udsendelsen *De danske gidsler – mareridtet i Somalia*, som TV 2 sendte i begyndelsen af maj.

I udsendelsen blev bragt billeder og interview med den kaptajn, der blev holdt som gidsel i Somalia i over to år sammen med sin besætning. Kaptajnen har klaget til Pressenævnet over udsendelsen.

Pressenævnet giver TV 2 alvorlig kritik på flere punkter.

TV 2 burde have gjort klart opmærksom på, at kaptajnen ikke kunne udtale sig frit, fordi han var omgivet af bevæbnede vagter.

Ligeledes undlod TV 2 at få udtalelserne bekræftet eller kommenteret af kaptajnen, da han var blevet frigivet.

Pressenævnet finder, at de meget stærke billeder og interview med kaptajnen kun burde være bragt, hvis han havde givet sit samtykke, da der er tale om meget private udsagn sagt i fangenskab.

Pressenævnet finder derfor, at TV 2 hverken har beskyttet hans personlige anseelse eller vist hensynsfuldhed og takt over for kaptajnen.

Disse forhold er årsag til, at TV 2 får alvorlig kritik af Pressenævnet.

Du kan læse mere om afgørelsen på nævnets hjemmeside, som har denne adresse [her indsættes et skilt med følgende adresse; www.pressenaevnet.dk] www.pressenaevnet.dk”

Afgjort den 11. december 2013